

Austatud lugeja!

Viisin auto teenindusse. Suurepärane masin, aga 2005. aasta väljalase ja läbisõit tänaseks 416 000 km. Olen juba mõnda aega midagi asemele otsinud, ka teeninduse meestega võimalikke variante arutanud, aga tunnistan: loiult olen otsinud – auto ju liigub ja kenasti. Nüüd siis oli teenindusega kokku lepitud, et teevad ära suvises pakkumises kirja pandud tööd ja veel niipalju, et auto läbiks ülevaatuse.

Päeva teises pooles helistati. Kinnitati, et kokkulepitud tööd on kenasti tehtud ja arve teele pandud. Kuid ... ülevaatuse läbimiseks tuleb veel nii mõndagi teha. Jõudsin koju ja mind ootas eeldatud arve 1000 eurot ning NB! pakkumine veel 1700 peale.

Aga paremaks alles läheb. Teeninduse mehed teatasid, et on valmis auto ära ostma NB! 1000 euro eest. Inimene, keda sõbraks pean, trumpas nad üle, pakkus NB! 1200. Mitmed tuttavad soovitasid, et NB! keriksin kilometraaži tagasi ja paneksin alles seejärel auto müüki. NB! ei kerinud, aga müügiportaali panin kuulutuse üles. Telefon oli tulipunane, seni kõrgeim pakkumine on olnud NB! 4000 eurot. Tuli ka sõnum NB!: „Kas kauba sisse kuulub ka Katrin☺“

Ei hakka siinkohal tegema õiguslikku analüüsi töövõtulepingust, lepingueelsetest võimalustest, müügilepingust, heast usust, mõistlikkuse põhimõttest, pettusest, kelmusest, seksuaalsest ahistamisest. Ei kirjutanud ma seda *road-movie*'t seepärast. Jätsin ka nimed ja aadressid välja, sest ka laulu sisse ei taha ma siinkohal kedagi panna. Ei tule rääkima ka sellest, et vaat kus leidub pätte: sellest on möödunud 20 aastat, kui minu tollasel autol keriti kuue pudeli õlle eest 100 000 kilomeetrit tagasi, tõsi – mõistus tuli pähe ja auto läks lõpuks vanarauaks. Kirjutan, et rääkida kääridest, kui mitte öelda kuristikust tegeliku elu ja kehtiva õiguse vahel.

Sinisilm, kas sa seda siis ei teadnud? Teadsin. Me kõik teame. Ja just see on paneb mõtlema.

Seadus ja moraal pole ilmselt kunagi ühte jalga käinud. Need, kellele ei meeldinud ilkumine JOKK üle, rõhutasid: ei peagi käima. Kui miski on juriidiliselt korrektne, ei tähenda veel, et see miski peaks olema ühiskonnas aktsepteeritud. Kohtumõistmine ja hukkamõistmine on erinevad asjad ja peavadki olema. Sest juriidiline reegel kehtestab kõigest nõuete kohase miinimumi. Tubli mehe latt on tublisti kõrgemal.

Aga kas saab olla ka vastupidi: kas ühiskonnas aktsepteeritu võib olla juriidiliselt etteheidetav? Saab, ajaloost on väga palju näiteid, kuidas isevalitsejad on oma alamaid seaduse abil tsiviliseerinud. Meil ka on Euroopa kenad kultuursed seadused, teevad vaikselt ja visalt oma tööd. See tähendab, et mõni metsarahva esindaja lüüakse vahel teiste hirmutamiseks risti ja nõrganärvilised reageerivad. Äkki polegi enamat vaja? Närvide nõrkus on tänapäeval üpris levinud, nõrganärvilised omakorda sünnitavad nõrganärvilisi jne, jne. Ühesõnaga: aeg teeb oma töö. Tõsi, on ka julgeid. Need jäävad lootma oma hea õnne peale ja sageli julgetel seda ka on. Selle paratamatusega tuleb leppida.

Milles siis on probleem? Aga selles, et meil on juba mõnda aega oma riik, omad seadused, omad inimesed. Kas hirmuvalitsemisel peaks selles süsteemis olema kohta? Hirmutades kasvatad orja, meie aga tahame olla vabad inimesed.

Loo moraal? Et tegelik elu on Metsik Lääs, tühistatagu ka seadused? Ei, aga kääre koomale tuleks tõmmata küll. Seda tuleb teha mõlemalt poolt: nii parema moraalikasvatusega kui ka regulatsioonilatti kohendades. Praegu on inimese kasvatamine pandud seaduse õlule. Ta ei ole selleks sobiv atribuut. Kas saab ka juriidilist latikõrgust muutmata? Kahtlen selles. Kui latt on kohe kõrge, siis enamik lööb käega ja üleüldine vene rulett seadusega jätkub.

Katrin Prükk